

Juha Ojala & Jim Antturi
TTS Työteho-seura
9/2023

Esiselvitys metsäalan EU-akatemiasta

Esipuhe

TTS Työtehoseura on tehnyt tämän esiselvityksen metsäalan EU-osaamisen arvioinnista ja kehittämisestä Metsämiesten Säätiön aloitteesta ja rahoituksella. Lämpimät kiitokset Säätiölle panostuksesta metsäalan strategiseen kehittämiseen. Haluamme myös kiittää yli 20:tä tätä selvitystä varten haastateltua metsäalan vaikuttajaa ja asiantuntijaa.

Tämä esiselvitys koostuu haastateltujen näkemyksistä ja niiden perusteella tehdyistä johtopäätöksistä. TTS Työtehoseura on tehnyt selvityksen neutraalisti ottamatta esiselvityksen tekijänä omaa kantaa asiaan.

Hanketta on rahoittanut Metsämiesten Säätiö. Lahjoitukset ja säätiöfuusiot ovat tärkeä osa Säätiön yleishyödyllisen toiminnan vaikuttavuutta. Lisätietoa www.mmsaatio.fi

Esiselvitys metsäalan EU-akater

1. Johdanto

Euroopan unioni on 27 eurooppalaisen jäsenvaltion muodostama taloudellinen ja poliittinen liitto. Euroopan unioni pystyy tekemään päätöksiä vain niillä politiikan osa-alueilla, joilla se on toimivaltainen, eikä sillä ole yhteistä metsäpolitiikkaa. EU:n yhteinen metsästrategia ei ole kovinkaan vaikuttava, mutta energia-, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan aloitteet ja säädökset vaikuttavat voimakkaasti myös metsiin ja niiden käyttöön.

Suomen metsäalalla onkin tunnistettu, että EU:n päätöksentekomekanismien ymmärtäminen ja päätöksentekoon vaikuttamisen osaamisen merkitys on kasvanut merkittävästi. Lisäksi on todettu, että syvälinen EU-osaaminen on varsin pienen asiantuntijajoukon piirissä. Merkittävä näkökulma asiakokonaisuuteen on myös se, että alalta valmistuneille ja kansainvälisestä urasta kiinnostuneille tulisi luoda hyvät edellytykset EU-virkamiesuralle.

EU-vaikuttamisen merkitys on tunnistettu kansallisesti myös yli toimialojen. Esimerkiksi pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu: "Hallitus sitoutuu Suomen EU-vaikuttamisen ja ennakkovaikuttamisen tehostamiseen sekä kannanmuodostuksen nopeuttamiseen" ([Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58](#), s. 174).

Tässä esiselvityksessä arvioidaan metsäalan EU-osaamisen ja siihen liittyvän edunvalvonnan nykyistä tilannetta ja vaikuttavuutta sekä kartoitetaan osaamisen kasvattamisen tarpeet. Lisäksi tehdään ehdotus koulutusohjelmasta, "Metsäalan EU-akatemiasta", jonka avulla metsäala voisi systemaattisesti lähteä kasvattamaan EU-osaajien joukkoa. Esiselvitys pohjautuu EU:n metsäasioiden asiantuntijoiden ja metsäalan avaintoimijoiden haastatteluihin sekä niistä tehtäviin johtopäätöksiin.

Tässä esiselvityksessä EU-osaamisella tarkoitetaan syvällistä perehtyneisyyttä EU:n päätöksentekoon, politiikkaan ja vaikuttamiseen. EU-osaajilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat asiantuntijoita edellä mainitussa asiakokonaisuudessa.

2. Esiselvityksen toteutustapa

Selvitystyö pohjautui avaintoimijoiden ja EU-metsäasioiden asiantuntijoiden haastatteluihin. Haastattelut jaettiin kahteen vaiheeseen, joista ensimmäisessä vaiheessa haastateltiin suppeampaa joukkoa ja myöhemmässä vaiheessa laajennettua ryhmää.

Ensiksi tehdyillä haastatteluilla pyrittiin hankkimaan taustatietoa ja suuntaamaan haastatteluja tarkoituksenmukaisiin teemoihin. Alustaviksi teemoiksi määriteltiin alla olevat aiheet – varsinaiset haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1.

- a) EU-metsäosaamisen nykytila ja koulutustarpeet
- b) Koulutuksen kohderyhmän määrittely
- c) Keskeiset koulutusteemat
- d) Koulutuksen muoto, rahoitusmalli ja kytkennät metsäalan muuhun koulutukseen
- e) Koulutusmäärät ja prosessin aikataulutus

[Esiselvitys metsäalan EU-akatemiasta](#)

f) Koulutusohjelman toteuttajatahon vaihtoehdot

Huhti-toukokuussa 2023 toteutettuihin ensimmäisiin haastatteluihin valittiin kuusi tiiviisti EU-metsäasioiden parissa toiminutta henkilöä hallinnon, teollisuuden, metsänomistajien ja tutkimuksen aloilta (ks. liite 2). Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina, joissa painottuivat kunkin henkilön esille nostamat asiakokonaisuudet. Nämä haastattelut toteutettiin kasvotusten.

Ensimmäisiin haastatteluihin osallistuneilla oli melko yhtenevä kuva siitä, millä tahoilla metsäalalla on osaamista EU:n päätöksentekoprosesseista ja niihin vaikuttamisesta, sekä millä tahoilla tulisi olla enemmän tämän aihepiirin osaamista. Haastattelujen perusteella kysymyspatteristoa tarkennettiin liitteessä 3 esitettyyn muotoon, jolla pyrittiin syventämään muun muassa kouluttautumisen tarpeisiin, koulutussisältöihin, toteutustapoihin ja rahoitukseen liittyviin seikkoihin.

Toisen vaiheen haastatteluissa oli mukana 16 henkilöä. Aiemmin mainittujen alojen edustajien lisäksi haastateltiin myös poliitikkoja ja vaikuttamisen asiantuntijoita (ks. liite 2). Nämä haastattelut toteutettiin verkkoyhteyksien välityksellä pääosin kesäkuussa 2023. Haastattelujen tuloksia on kuvattu seuraavassa kappaleessa.

3. Tulokset

Haastattelujen tulokset on seuraavassa jaoteltu neljään eri teemaan. Osassa teemoja vastaukset perustuvat pelkästään ensimmäisen kierroksen suppeammalla otannalla toteutettuihin haastatteluihin, kun taas osassa teemoja tulokset koostuvat molempien haastattelukierrosten vastauksista. Joidenkin aiheiden osalta jo ensimmäisen kierroksen haastattelujen perusteella oli mahdollista muodostaa varsin selkeä arvio metsäalan avaintoimijoiden näkemyksistä. Näin ollen toisen kierroksen haastattelukysymykset, jotka esitettiin laajemmalle joukolle, osin poikkesivat ensimmäisen kierroksen haastattelukysymyksistä ja ennen kaikkea pyrkivät syventämään näkemyksiä valituista aiheista.

Haastatteluissa pyrittiin mahdollisimman avoimiin keskusteluihin haastateltavan painottamista asiakokonaisuuksista, joten aihetta käsiteltiin monipuolisesti myös selvityksen ydinkohtien ulkopuolelta. Toisaalta vastaaminen joihinkin kysymyksiin osoittautui haasteelliseksi. Tuloksia esitettäessä on pyritty tiivistämään keskeiset asiakokonaisuudet, painotettu usein toistuneita näkemyksiä ja nostettu esille joitakin yksittäisiä kehitysideoita. Tämän pohjalta on tehty joukko johtopäätöksiä, mutta vastaajakohtaisia tuloksia ei ole eritelty haastattelujen luottamuksellisuuden vuoksi.

3.1 EU-metsäosaamisen nykytila ja tärkeimmät kehittämiskohteet

Haastateltujen arvion mukaan metsäalalla eniten ja syvällisintä metsäalan EU-osaamista on julkishallinnon keskeisillä virkamiehillä maa- ja metsätalousministeriössä ja ympäristöministeriössä. Edunvalvontajärjestöistä Metsäteollisuus ry:ssä, MTK:ssa, Bioenergia ry:ssä ja Energiateollisuus ry:ssä hallitaan hyvin EU-vaikuttaminen ja

päätöksentekoprosessit. Metsäalan suurimmissa yrityksissä on myös vankkaa osaamista, mutta osaajapohja ei ole riittävän laaja. Tutkimuspuolella vahvaa osaamista on kehittynyt osaan Luonnonvarakeskusta. Esiin nousi myös Euroopan metsäinstituutti. Ympäristöjärjestöillä osaamista on erityisesti niiden kattojärjestöillä ja verkostoissa.

Haastateltavien arvion perusteella metsäalan EU-osaamista tulisi kasvattaa tarkoituksenmukaisella tavalla erityisesti keskisuurissa ja pienemmissä metsäalan yrityksissä, mhy-kentässä, kansanedustajien keskuudessa, Metsähallituksessa, Suomen metsäkeskuksessa (joskin sen vaikuttamisrooli nähtiin ristiriitaisena) sekä ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa. Osaajajoukkoa pitäisi pystyä kasvattamaan myös isojen yritysten osalta. On myös selvä tarve kouluttaa uusia osaajia säännöllisesti. Osaamisvajetta on haastattelujen perusteella myös osalla alan avainhenkilöitä.

Haastatteluissa nousi vahvimmin esiin seuraavat viisi eri kehittämisen kohdealuetta:

Keskeisimmät osa-alueet, jolla osaamista tulisi kasvattaa
EU:n päätöksentekoprosessit
Kotimaan kannanmuodostus ja päätöksentekoprosessit
Vaikuttamisen keinot ja ajoitus sekä viestin viemisen tavat
Verkostoissa ja työryhmissä toimiminen
EU:n metsien käyttöön liittyvien linjausten kokonaisuus (olemassa olevat säädökset ja aloitteet)

Taulukko 1. EU-osaamisen keskeiset kehittämisen kohteet.

Osaamista tulisi vastausten perusteella kasvattaa selkeästi eniten EU:n päätöksentekoprosessien ymmärtämisessä. Avainhenkilöiden tulisi ymmärtää vähintään yleisellä tasolla komission ja sen valmistelevien osastojen sekä parlamentin ja neuvoston roolit ja toimintaperiaatteet ja aikataulut päätöksentekoprosesseissa. Näin luotaisiin pohja tehokkaalle, oikea-aikaiselle ja onnistuneelle vaikuttamiselle. Valtaosa haastateltavista näki, että **koko metsäalalla tulisi ymmärtää nykyistä paremmin EU-päätöksentekoa, -prosesseja ja -vaikuttamista.** Vain muutamissa tapauksissa oman organisaation osaamista pidettiin niin hyvänä, että lisäosaamista nähtiin tarvittavan lähinnä muissa kuin omassa organisaatiossa.

EU-tason asioita koskevan kotimaan kannanmuodostuksen ja päätöksentekoprosessien hahmottamisen tärkeys tunnistettiin sitä kysyttäessä, mutta sen merkitystä ja toimintaa osana kokonaisuutta ei täysin ymmärretä tai tiedetä. Tietoisuutta EU-metsäjaoston – joka koordinoi ja valmistelee Suomen kantaa – ja eri ministeriöiden sekä valtioneuvoston ja eduskunnan toiminnasta kannanmuodostuksessa tulisi lisätä, jotta edunvalvonnan vaikuttavuus paranisi.

Vaikuttamisen keinojen, kohdentamisen ja ajoituksen sekä viestinnän hyvien toimintatapojen osaamista pidettiin erityisen tärkeinä. Suomen nähtiin toimivan ajoittain reaktiivisesti, jolloin vaikuttamisessa on oltu monesti myöhässä. Lisäksi

suomalaisten mainetta Brysselissä pidettiin joidenkin arvioiden mukaan ja heitä lainaten hieman ”jyrämäisenä” ja ajoittain liiankin aktiivisenakin, jopa ”painostavana”.

**Verkostojen kartoittaminen ja niissä sekä työryhmissä tehokas, oikea-aikainen ja -
tyylinen vaikuttaminen** nähtiin erittäin tärkeänä sekä arvoketjun suuntaisesti että jäsenmaiden kesken.

Lisäksi esille nousi se, että **ymmärrystä EU:n metsien käyttöön liittyvien linjausten kokonaisuudesta (olemassa olevat säädökset ja aloitteet) tulisi lisätä**, jotta ymmärrettäisiin paremmin EU:n näkökanta suhteessa kansalliseen metsäpolitiikkaan ja mihin asiakokonaisuuksiin voidaan vaikuttaa ja mihin ei voida vaikuttaa.

Haastatteluissa tuli esille edellä mainittujen asioiden lisäksi eräitä EU-vaikuttamisen toimintamalleja- ja -tapoja, joiden sisällyttämistä koulutukseen tulisi harkita. Metsäalan asiantuntijoiden ja kentän näkemysten välittämiseen päättäjille ja EU-hallinnon asiantuntijoille nähtiin useita tehokkaita keinoja, joita ovat muun muassa

- suomalaisen tutkimustietoon perustuvien seminaarien järjestäminen Brysselissä
- parlamentin ja komission edustajien kanssa pidettävät keskustelut
- yksittäisiin meppeihin vaikuttaminen ja keskustelutilaisuuksien järjestäminen
- kotimaan EU-metsäjaoston kautta tapahtuva kommunikaatio
- tutkijoiden mukanaolo EU-tason työryhmissä ja tutkimuspartnereiden kanssa yhdessä viestiminen
- eri näkökulmien aktiivinen välittäminen ministeriöiden virkamiehille.

3.2 Koulutuksen kohderyhmät

Systemaattinen koulutusohjelma tunnistettiin tehokkaaksi tavaksi välittää tietoa niin uusille kuin pidempäänkin alalla olleille henkilöille. Haastatelluista lähes kaikki pitivät täsmäkoulutusta tähän aihepiiriin tarpeellisena. Monet haastatelluista näkivät tämän tyyppisen koulutuksen olevan **strateginen investointi metsäalan menestymiseen** jatkossa. Koulutuksen lisäksi osaamista voidaan hankkia myös muita väyliä hyödyntäen, kuten kehittämällä verkostoja EU-tasolla, verkostoitumalla alakohtaisiin edunvalvontajärjestöihin ja osallistumalla aktiivisesti niiden toimintaan sekä työkierron avulla.

Uusien EU-osaajien kasvattamista pidettiin erityisen tärkeänä. Nuorille alalle tulijoille pidettiin täsmäkoulutuksen lisäksi tärkeinä työkierron, harjoittelujen ja erilaisten poolien tuomia mahdollisuuksia osaamisen kasvattamiseksi. Erilaisia vaihtoehtoja tähän on jo olemassa. Koulutuksella ja viestinnällä voidaan lisätä motivaatiota hakeutua EU-edunvalvontatehtäviin. Tutkimuslaitoksien näkökulmasta EU-lähtöisten rahoitusinstrumenttien tuntemus on tärkeä osa kokonaisuuden ymmärtämistä, sillä tätä kautta voidaan vaikuttaa myös tutkimuksen suuntaamiseen.

Haastateltujen mielestä mahdollisen EU-koulutuksen kohderyhmän tulisi kattaa laajasti metsäalan toimijoita. Potentiaalisia osallistujia olisi alan etujärjestöissä ja yrityksissä, ministeriöissä, tutkimuslaitoksissa, mhy-kentässä, Metsähallituksessa,

Suomen metsäkeskuksessa, oppilaitoksissa ja tutkimuslaitoksissa. Myös kansanedustajat ja eduskunnan virkamiehet nähtiin oleellisina kohderyhminä.

Koulutus kannattaisi suunnata niille henkilöille, jotka nykyisen tai tulevan tehtävänsä puolesta ovat vaikuttamassa tavalla tai toisella EU-asioissa. Tällä tarkoitettiin sekä kentällä työtä tekeviä että asiantuntijatehtävissä olevia henkilöitä. Koulutettavat voisivat olla työuran eri vaiheissa olevia henkilöitä ja EU-osaamisen kasvattaminen nähtiin hyvin tarpeellisena myös kentällä avaintehtävissä olevilla henkilöillä. Koulutusprojektissa tulisi olla mahdollisista rahoittajista ja avaintoimijoista koostuva ohjausryhmä, joka mm. linjaisi koostuisiko osallistujajoukko kutsusta tai hakemusten perusteella valituista.

Kohderyhmän rajauksessa nostettiin esille se, että pääkohderyhmänä olisi metsien käytön talousnäkökulmasta kiinnostuneita tahoja. Tämä ei luonnollisestikaan sulje pois kokonaiskestävyyden huomioimista metsien käytössä ja EU-tason vaikuttamisessa. Toisaalta nähtiin tärkeänä myös se, että koulutusryhmistä muodostuisi monimuotoisia ja laajasti tätä asiakokonaisuutta tarkastelevia "poikkitieteellisiä" ryhmiä. Haastattelussa nostettiin esiin myös mahdollisuus järjestää kohderyhmittäin räätälöityjä koulutuksia, joskin tällä toimintatavalla syntyisi vähemmän uusia verkostoja ja alan sisäistä yhdessä tekemistä.

Lisäksi esille nousi se, että koulutuksen sisältöjen tulisi olla korostetun neutraaleja ja objektiivisia, eikä siinä tulisi käsitellä yksittäisten organisaatioiden asioita. Kilpailuoikeudelliset rajoitukset tulisi ottaa korostetusti huomioon.

Monen haastatellun näkemyksen mukaan EU-metsäosaamisen kasvattaminen myös korkeakouluopetuksessa ja nuorten keskuudessa olisi tarpeellista. Tämä saattaisi lisätä kiinnostusta EU-uraan, sillä nykytilanteessa liian harvan metsäalan opiskelijan nähtiin lähtevän EU-harjoitteluun tai suuntautuvan kansainväliselle uralle. Kansainvälisen metsätalouden perusteiden osaaminen voisi olla hyvä lähtökohta EU-tason asioiden ymmärtämiseen.

3.3 Koulutuksen muoto ja laajuus

Haastatellut olivat siis lähes yksimielisiä EU-koulutusohjelman tarpeellisuudesta ja suuri osa piti sitä metsäalan strategisena kehittämiskohteena. Koulutuksen toteutustavasta oltiin myös hyvin samoilla linjoilla. Tutkintoon johtavuutta ei pidetty oleellisena.

Tämän tyyppinen täsmäkoulutus olisi tarkoituksenmukainen ja houkutteleva, jos se toteutettaisiin tehokkaasti tiiviissä muodossa. Tehokkaimpana tapana nähtiin lähiopetus muutamissa jaksoissa siten, että opetusta olisi yhteensä noin kahdesta kolmeen päivää. Näiden lähiopetuspäivien ohella olisi tarkoituksenmukaisella tavalla verkkotyöskentelyä. Myös lähipäivien jaksotuksella nähtiin olevan merkitystä osallistumisen mahdollistajana. **Useimmat kannattivat esimerkiksi "1+2 lähipäivää" -mittaista koulutusjaksoa.** Lähiopetuksen ei nähty poissulkevan verkossa itsenäisesti tai ryhmissä tehtäviä harjoituksia ennen tai jälkeen lähiopetusjaksoja. Koulutuksen "lopputyönä" voisi olla jonkun omaan työhön liittyvään EU-tason asiaan perehtyminen ja suunnitelmallinen edistäminen.

Sosiaalinen kanssakäyminen ja verkostoituminen nykyisten ja tulevien EU-osaajien kesken nähtiin erittäin tärkeänä tekijänä. Verkostojen kasvattaminen yli organisaatorajojen nähtiin tärkeänä kehittämiskohteena. Muutama haastateltava piti tätä jopa koulutukseen osallistumisen suurimpana hyötynä. Tämä näkökulma puoltaa pidempää, esimerkiksi 2+2 lähipäivästä koostuvia opintoja, jolloin verkostoitumiseen jäisi enemmän aikaa.

Erilaisten **case-tapausten läpikäyminen** alan huippuasiantuntijoiden esittämänä nähtiin tehokkaana tapana tutustua EU-päätöksentekoon ja vaikuttamiseen käytännössä. Eräät pitivät syvällistä ajankohtaisiin aloitteisiin, direktiiveihin ja muihin säädöksiin tutustumista myös tärkeänä.

Osa haastateltavista piti **käytännön vierailuja** Brysselissä ensiarvoisen tärkeänä tai vähintäänkin osallistujan kannalta suurena motivaattorina osallistua koulutukseen. Teorian ohella käytännön vierailut alentaisivat kynnystä ja kasvattaisivat motivaatiota toimia EU:ssa. Eräät vastaajat tosin näkivät pelkät vierailut vanhanaikaisina ja jopa turhina. Vierailu voisi olla esimerkiksi optiona osana koulutusohjelmaa.

Muutama haastateltu muistutti **kilpailuoikeudellisen näkökulman huomioimisesta** koulutustilaisuuksissa, joka edellyttää, että asiakokonaisuudet tulee pitää yleisellä tasolla tai käsitellä julkisina case-tapauksina. Koulutustilaisuuksissa on myös tarpeen korostaa kilpailuoikeudellisia pelisääntöjä.

Suurin osa haastatelluista piti kaikille tarjottavaa saman sisältöistä koulutuspakettia parhaana lähestymistapana. "Ammattilobbarin" tasolle ei haastateltujen mukaan päästä hetkessä, mutta yleistä osaamistasoa voidaan nostaa. Alla olevassa taulukossa 2 on esitetty haastattelujen pohjalta laadittu koulutuskokonaisuus, joka muodostuisi seuraavista ydinmoduuleista:

Opintomoduli	Esimerkkisisältö
EU-päätöksenteon perusteet	Asiantuntijaluentoja ja keskustelua EU-päätöksenteon prosesseista ja eri organien rooleista. Case-tapausten käsittelyä.
Kotimaan kannanmuodostus	Asiantuntijaluentoja ja keskustelua, sis. EU-metsäjäoston toimintaan tutustumisen ja vierailun valmistelevaan ministeriöön.
Vaikuttamisen keinot, ajoitus ja viestin viemisen tavat	Asiantuntijaluentoja ja keskustelua. Case-tapausten käsittelyä.
Ajankohtaiset direktiivit ja säädökset	Asiantuntijaluentoja ja keskustelua. Case-tapausten käsittelyä.
Verkostoissa toimiminen	Asiantuntijaluentoja ja keskustelua. Sis. mahdollinen Brysselin-vierailu (optio).
Itsenäiset harjoitukset ja lopputyö	Itsenäisesti verkossa kuunneltavia luentoja, luettavia materiaaleja tai kouluttajalle palautettavia harjoituksia. Lopputyönä omaan työtehtävään kiinteästi liittyvä case-harjoitus.

Taulukko 2. Esimerkki Metsäalan EU-akatemia koulutusmoduuleista.

Näiden ydinasioiden ohella tulisi käsitellä tiiviisti ja käytännönläheisesti mm. EU-uravalinnan perusteita (hakeutuminen, uravaihtoehdot ym.).

3.4 Koulutuksen rahoitus ja mahdolliset toteuttajatahot

Haastatellut tahot näkivät parhaana vaihtoehtona sen, että osa koulutuskustannuksista katettaisiin osallistujamaksulla. Lisärahoitusta olisi hankittava esimerkiksi jonkin säätiön tai muun rahoituskanavan myöntämänä rahoituksena. Tämä mahdollistaisi sen, että koulutuksen hinta ei muodostuisi esteeksi pienillekään organisaatioille. Koulutus tuottaisi kuitenkin strategista etua koko toimialalle.

Iso osa haastatelluista toi esiin sen, että tämän kaltaisen koulutuksen hyödyt näyttäytyvät vasta pitkässä juoksussa: investointi ei maksa itseään takaisin lyhyellä aikavälillä, sillä yleinen osaamistason nosto vie aikaa. Metsäalan EU-akatemian voisi toimia strategisena kasvualustana tälle kehitykselle.

Mahdollisista rahoituslähteistä mainittiin muun muassa Metsämiesten Säätiö ja Suomen Metsäsäätiö. Muista rahoittajista mielenkiintoinen toimija saattaisi olla **Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus JOTPA**, joka edistää työikäisen osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta.

Haastatellut toivat esille useita vaihtoehtoja koulutuksen järjestäjätahoksi. Koulutuksen organisoijan tulisi olla puolueeton toimija – ei siis esimerkiksi alan etujärjestö –, jolla on kokemusta koulutuksien järjestämisestä ja joka omaa metsäalalla hyvät verkostot. Osaavien kouluttajien nähtiin olevan pääroolissa onnistuneessa ja vaikuttavassa koulutuksessa. Koulutuksessa voisi olla konsulttien sekä ministeriöiden ja alan EU-asiantuntijoiden suunnittelemissa harjoituksissa ja luennoista koostuvia osioita.

Useampi vastaaja mainitsi, että Suomen EU-edustusto voisi olla hyvä vaihtoehto ottaa mukaan koulutukseen.

Mahdollisista koulutuksen organisoijista nousi yksittäisinä niminä esiin HAUS kehittämiskeskus, Gaia Consulting, Suomen Metsäyhdistys, TTS Työtehoseura, PI-johtamiskoulu ja Metsäteho sekä vaikuttajaviestintätoimistoista Rud Pedersen Public Affairs ja Pohjoisranta BCW. Myös yliopistot tai ammattikorkeakoulut nähtiin mahdollisina koulutuksen järjestäjinä.

4. Yhteenveto

Haastattelujen perusteella saatiin kattava ja selkeä kuva metsäalan toimijoiden EU-osaamisen ja -vaikuttamisen nykytilanteesta ja vaikuttavuudesta sekä siitä, miten metsäalan EU-osaamista ja sen vaikuttavuutta voitaisiin kasvattaa koulutusohjelman avulla. EU-osaamisen kehittäminen nähtiin laajasti strategisena investointina, joka hyödyttää koko alaa.

Haastateltujen EU-metsäasioiden asiantuntijoiden ja avaintoimijoiden näkemysten mukaan osaamista pitää vahvistaa eniten seuraavissa teemoissa:

- EU:n päätöksentekoprosessit
- kotimaan kannanmuodostus ja päätöksentekoprosessit
- vaikuttamisen keinot ja ajoitus sekä viestin viemisen tavat
- verkostoissa ja työryhmissä toimiminen
- EU:n metsien käyttöön liittyvien linjausten kokonaisuus (olemassa olevat säädökset ja aloitteet) ja niiden vaikutuksista kansalliseen metsäpolitiikkaan.

Koulutuksen kohderyhminä nähtiin alan etujärjestöt ja yritykset, ministeriöt, mhy-kenttä, Metsähallitus, Suomen metsäkeskus, alan oppilaitokset ja tutkimuslaitokset. Myös kansanedustajat ja eduskunnan virkamiehet nähtiin kohderyhminä. Osaajajoukkoa pitäisi pystyä selvästi laajentamaan koko metsäalalla, myös isommissa yrityksissä. On myös selvä tarve kouluttaa jatkuvasti uusia osaajia.

Koulutus nähtiin toimivana tapana kasvattaa osaamista ja resursseja. Koulutuksen tulisi kattaa laajasti metsäalan toimijoita ja sitä tulisi tarjota sekä kokeneemmille että vähemmän kokeneemmille henkilöille, joiden nykyiset tai tulevat työtehtävät liittyvät EU-vaikuttamiseen tai -pätöksentekoon joko suoraan tai välillisesti. Uusien EU-osaajien kasvattamista pidettiin erityisen tärkeänä.

Toteuttamiskelpoisimpana ja hyödyllisimpänä koulutusmuotona pidettiin kahdesta kolmeen lähipäivästä koostuvaa kokonaisuutta, joka pitäisi sisällään asiantuntijaluentoja, case-harjoituksia, keskustelua ja verkostoitumista. Koulutukseen voisi kuulua vähintään joitakin itsenäisesti tai ryhmässä suoritettavia harjoituksia joko ennakkotehtävinä tai lähiopetuspäivien välillä. Omaan työtehtävään liittyvä harjoitus kurssin lopulla voisi myös toimia hyvänä lopputyönä. Tutustumismatka Brysseliin nähtiin tarpeellisena optiona.

Koulutuksen järjestäjäksi toivottiin kokenutta ja erityisesti riippumatonta koulutuksenjärjestäjää. Tärkeässä roolissa nähtiin asiantuntevat ja kokeneet kouluttajat.

Haastateltujen näkemyksen mukaan koulutuksen rahoitus tulisi perustua osin osallistujamaksuihin ja osin rahoitustukeen. Aiheen strategisen tärkeyden vuoksi starttirahoitusta toivottiin mahdollisesti pilottikoulutuksena aloitettavalle Metsäalan EU-akatemialle metsäalan säätiöiltä tai muista rahoituskanavista.

Haastatteluissa ei varsinaisesti käsitelty koulutuksen järjestämisen aikataulua tai osallistujamäärää. Koulutusohjelman starttaaminen nähtiin kuitenkin tärkeänä, joten ensimmäinen pilottikoulutus olisi tarkoituksenmukaista järjestää mahdollisimman pian vuoden 2024 aikana.

Koulutusryhmän tarkoituksenmukainen koko voisi olla esimerkiksi 15–20 henkilöä. Tärkeätä on mahdollistaa osallistujien tehokas verkostoituminen ja vuorovaikutus. Osallistujien taustojen monimuotoisuus nähtiin myös tärkeänä, jolloin ryhmän tulisi koostua laajasti erityyppisten organisaatioiden valitsemista henkilöistä.

Koulutusprojektissa tulisi olla mahdollisista rahoittajista ja avaintoimijoista koostuva ohjausryhmä, joka tukisi projektia koulutusohjelman sisällön suunnittelussa ja ylläpidossa sekä avustaisi osallistujien valinnassa.

Liite 1

Ensimmäisen vaiheen haastattelurunko

1. Millä tahoilla metsäalalla on osaamista EU:n päätöksentekoprosesseista ja niihin vaikuttamisesta?
2. Keiden metsäalalla pitäisi olla perillä EU-prosesseista ja vaikuttamistavoista?
3. Millä osa-alueilla osaamista tulisi kasvattaa?
4. Mitä Suomi voisi oppia muilta EU-mailta metsävaikuttamisesta?
5. Miten lähtisit kehittämään metsäalan toimijoiden osaamista EU-metsäasioihin liittyen?
6. Miten päättäjille ja EU-hallinnon asiantuntijoille voitaisiin välittää riittävästi metsäalan asiantuntijoiden ja kentän näkemyksiä?
7. Mitä teemoja koulutuksessa tulisi käsitellä?
 - EU-päätöksenteon prosessit? Valmistelutyö ja maiden kannat
 - Suomen kannanmääritys ja vaikuttaminen
 - Komission ja valmistelevien osastojen roolit metsäasioissa
 - Case-esimerkit
 - Ajankohtaiset direktiivit ja asetukset
 - Vaikuttamiskanavat ja -menetelmät
 - Verkostoituminen kotimaassa ja EU-tasolla
8. Minkä muotoinen ja laajuinen koulutus soveltuisi eri kohderyhmille?
9. Kenelle koulutus kannattaisi suunnata huomioiden esimerkiksi työtehtävä, koulutustaso ja taustaorganisaatio?
10. Mikä olisi sopiva toteuttajateho tämäntyyppiselle koulutukselle?
11. Miten koulutuksen rahoitus tulisi järjestää?
 - Osallistujamaksut
 - Valtio
 - EU
 - Yhteinen rahasto

Liite 2

Haastatellut avaintoimijat ja EU-metsäasioiden asiantuntijat:

Haastateltu	Haastatellun taustayhteisö haastatteluhetkellä
<i>Ensimmäisessä vaiheessa haastatellut</i>	
Heikki Granholm	Maa- ja metsätalousministeriö
Maarit Loiskekoski	Ympäristöministeriö
Harri Laurikka	Bioenergia ry
Marko Mäki-Hakola	Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Karoliina Niemi	Metsäteollisuus ry
Antti Asikainen	Luonnonvarakeskus
<i>Toisessa vaiheessa haastatellut</i>	
Jyrki Kangas	Itä-Suomen yliopisto
Lauri Hetemäki	Helsingin yliopisto
Juha Jumppanen	Metsä Group
Tomi Salo	Metsä Group
Meri Siljama	Stora Enso
Janne Partanen	Stora Enso
Sauli Brander	UPM
Juha Mäkinen	Pohjoisranta BCW
Jarkko Ruokonen	Metsänhoitoyhdistys Etelä-Karjala
Harri Välimäki	Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala
Mikko Tiirola	Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Reima Sutinen	Työ- ja elinkeinoministeriö
Tino Aalto	Sahateollisuus ry
Ville Kopra	Versowood
Elsi Katainen	Euroopan parlamentin jäsen
Petri Sarvamaa	Euroopan parlamentin jäsen

Liite 3

Toisen vaiheen haastattelurunko

1. Millä osa-alueilla ja miten lähtisit kehittämään EU:n päätöksentekoprosesseihin ja niihin vaikuttamiseen liittyvää osaamista?
 - Koko metsäalalla
 - Omassa organisaatiossa

Esimerkkejä:

- EU:n päätöksentekoprosessit
- Kotimaan kannanmuodostus ja päätöksentekoprosessit
- Vaikuttamisen keinot ja ajoitus, viestin viemisen tavat
- Verkostoissa/työryhmissä toimiminen
- Komission ja valmistelevien osastojen roolit metsäasioissa
- Ajankohtaiset direktiivit ja asetukset
- Vaikuttamiskanavat ja -menetelmät

2. Näetkö tarvetta lisäkoulutukselle mainitsemistasi teemoista? Jos kyllä, niin minkälaiselle?
 - Koko metsäalalla
 - Omassa organisaatiossa

3. Minkä muotoinen ja laajuinen koulutus soveltuisi eri kohderyhmille?

Esimerkkejä:

- Moduloitu, tiivis esim. 2–4 päivän koulutus
- Case-tapausten läpikäymistä
- Lähiopetuksesta ja verkkomodulleista koostuva
- Tutustuminen EU:n käytännön toimintaan
- Käytännön harjoitus omaan työhön liittyen
- Mille kohderyhmille koulutus soveltuisi?

4. Mikä olisi sopiva toteuttajateho tämän tyyppiselle koulutukselle?

5. Miten koulutuksen rahoitus tulisi järjestää?

Esimerkkejä

- Osallistujamaksut
- Yhteinen rahasto
- Työnantajamaksut
- Säätiöt ja vastaavat